فراخوان اصناف برای تسهیلات ۱۲تا۱۶میلیون تومانی

براساس مصوبه کارگروه مقابله با پیامدهای اقتصادی ناشی از شیوع کرونا، فعالان ۱۴گروه از مشاغل اعم از صنفی و غیرصنفی (شامل ۸۵۰ زیررسته) که در ذیل به‌آن اشاره خواهد شد، می‌توانند تاپایان آذر۱۴۰۰ بامراجعه به سامانه کارابه نشانی .kara mcls.gov.ir نسبت به ثبت نام تسهیلات ۱۲درصدی ثبت‌نام کنند. ضمن اینکه باید توجه داشت دولت به‌ازای هریک نفراز کارکنان ۱۴گروه شغلی تسهیلات ۱۲تا۱۶میلیون تومانی می‌پردازد. فهرست گروه‌های شغلی مشمول این تسهیلات مراکز تولید و توزیع غذاهای آماده اعم از رستوران‌ها، بوفه‌ها، طباخی‌ها، قهوه‌خانه‌ها و اغذیه‌فروشی‌ها، مراکز مربوط به گردشگری شامل هتل‌ها، حمل‌ونقل عمومی مسافر برون‌شهری اعم از هوایی، جاده‌ای، ریلی و دریایی، حمل‌ونقل عمومی مسافر درون‌شهری، دفاتر خدمات مسافرتی گردشگری و زیارتی، تولید و توزیع پوشاک، تولید و توزیع کیف و کفش، مراکز توزیع آجیل خشکبار، باشگاه‌های ورزشی و تولید و توزیع صنایع دستی، آموزشگاه‌های رانندگی، آرایشگاه‌ها، سالن‌های زیبایی و گرمابه‌ها هستند.

آیا با رسیدن قیمت برنج به کیلویی ۵۰ هزار تومان باید منتظر خداحافظی آن با سفره‌ها باشیم؟

برنج، بوی جدایی می‌دهد!

محمدحسین علی‌اکبری
اقتصاد

نیاز سالانه کشور به برنج حدود سه میلیون تن است که بیش از دو میلیون تن آن در داخل و بقیه از محل واردات تامین می‌شود. گیلان با۲۲۰هزار هکتار اراضی، مازندران با۲۱۴هزار هکتار، گلستان با۱۰۰هزار هکتار و خوزستان با۱۸۰هزار هکتار، عمده‌ترین تولیدکنندگان برنج کشور هستند که البته در ۱۵ استان دیگر در مجموع ۹۰ هزار هکتار برنج کشت می‌شود. از مجموع برنج تولیدی کشور در سال جاری ۳۲ درصد مربوط به استان مازندران، ۲۶ درصد گیلان، ۱۸درصد خوزستان، ۱۵ درصد گلستان و ۸ درصد مربوط به سایر استان‌های کشور بوده که از این میزان تولید حدود ۷۷ درصد مربوط به استان‌های شمالی (گیلان، مازندران و گلستان) است. با این وجود برنج در بازارهای داخلی گران شده و برخی شالیکاران می‌گویند برنج تولیدشده خریداری ندارد. فعالان این صنعت می‌گویند افزایش هزینه کارگر، افزایش هزینه‌های تولید مانند سم و اقلام دیگر باعث شده تا قیمت برنج ایرانی در حال خروج از سفره‌های ایرانی باشد.

باگرانی برنج در بازار تقاضا برای برنج نیمدانه افزایش زیادی داشته است

عکس: جام جم

دپوی برنج

برنج کیلویی ۵۰ هزار تومان. هیچ‌وقت در تصورمان نمی‌گنجید که برنج با قیمت نجومی ۵۰ هزار تومان در بازار فروخته شود اما تابستان سال گذشته برخی کارشناسان درباره افزایش نرخ کالاهای اساسی هشدار داده بودند. افزایش هزینه‌های تولید، حمایت نکردن دولت از زیان ناشی از کرونا و همچنین نابه‌سامانی در حوزه ارزی، دلایلی بود که تحلیلگران بازار عنوان می‌کردند و معتقد بودند ادامه این روند برنج، روغن، مرغ، گوشت، شکر، لاستیک و اقلام اساسی دیگر را نیز گران خواهد کرد. یك سال پس از این اظهارنظرها حالا این موارد محقق شده و برنج که از قافله کالاهای گران جا مانده بود، با سرعت خود را به آنها رساند. جواد ساداتی‌نژاد، وزیر جهاد کشاورزی دولت سیزدهم گفته به دلیل خشکسالی‌ها در تولید برنج ایرانی ۱۸ درصد کاهش تولید را شاهد خواهیم بود که طبیعتا قیمت برنج به دلیل وضعیت عرضه و تقاضا افزایش داشته است. اما قیمت برنج خارجی را در بازار کنترل خواهیم کرد. بررسی‌ها نشان می‌دهد حدود ۱۰۰ هزار تن برنج در بنادر و گمرکات کشور وجود دارد و برخی کارشناسان و فعالان بازار دلیل گرانی این کالا را ترخیص نکردن از گمرك می‌دانند. قیمت برنج ایرانی در سطح خرده‌فروشی‌ها بین ۴۵ تا ۶۰ هزار تومان با توجه به کیفیت و برند آنها است. البته چندی پیش که قیمت برنج بین ۳۲ تا ۳۸ هزار تومان بود برخی فروشندگان اعلام می‌کردند که عرضه برنج نو با قیمت ۵۰ هزار تومان خواهد بود، اما جمیل علیزاده شایق در آن زمان اعلام کرد با عرضه برنج نو، قیمت در بازار کاهش می‌یابد و افزایش قیمتی رخ نخواهد داد. حالا پس از چند ماه از این اظهارنظر و عرضه برنج نو، شاهد برنج ۶۰ هزار تومانی نیز در بازار هستیم.

گرانی و مسوولیت وزارت جهاد کشاورزی

قانون، انتزاع اختیارات، نظارت، سیاستگذاری و قیمت‌گذاری محصولات کشاورزی را بر عهده وزارت جهاد کشاورزی قرار می‌دهد اما در دولت دوازدهم این قانون توسط دولت به وزارت صمت و ستاد تنظیم بازار داده شد. البته قبلا هم روال به این صورت بوده که اختیارات و تنظیم‌گری در اختیار ستاد تنظیم بازار باشد اما نمایندگان مجلس در سال ۹۱ تصمیم گرفتند تنظیم‌گری تولیدات کشاورزی در اختیار وزارت جهاد کشاورزی باشد که البته در دولت یازدهم توسط دولت ابلاغ شد. اما ۲۲ تیر ۹۸ دولت با استناد به مصوبات سران سه قوا این قانون را به مدت دو سال تعلیق شد. جواد ساداتی‌نژاد تیرماه امسال زمانی که هنوز در کسوت نمایندگی مجلس و رئیس کمیسیون کشاورزی مجلس قرار داشت، گفته بود در سال گذشته پس از به وجود آمدن مشکلات بازار مرغ، دووزارتخانه جهاد کشاورزی و صمت همواره همدیگر را متهم می‌کردند. این رویه در تمام مصاحبه‌های تلویزیونی و جلساتی که مجلس با نمایندگان این وزارتخانه‌ها داشت، کاملا مشهود بود.

نمی‌شود مسوولیتی را به یك وزارتخانه بدهند و اختیاراتش را ندهند، این‌که بخش تولید در یك وزارتخانه و بخش بازرگانی آن در وزارتخانه دیگر مدیریت شود، اشتباه است. حالا با وجود اختیاراتی که وزارت جهاد کشاورزی دارد، این وزارتخانه باید نسبت به افزایش قیمت برنج پاسخگو باشد.

چه خبر از بازار؟

بررسی میدانی خبرنگار ما از بازارهای مختلف عمده‌فروشی و خرده‌فروشی نشان می‌دهد تقاضا برای خرید برنج ایرانی به دلیل گرانی تا حد زیادی کاهش یافته است. به طوری که اکنون برخی خانوارها به دنبال برنج شکسته در بازار هستند که قیمت این نوع برنج نیز به دلیل افزایش تقاضا افزایش یافته است. قاسمعلی حسنی، دبیر اتحادیه بنکداران مواد غذایی در این‌باره اعلام کرده قیمت برنج ایرانی ۳۸ درصد از ابتدای گران شده و این در حالی است که کالاهای اساسی دیگر نیز بین ۳۰ تا ۹۰ درصد گران شده‌اند. قیمت برنج در بنکداری‌ها ۳۵ تا ۴۳ هزار تومان است که با احتساب هزینه حمل و نقل به خرده‌فروشی و سود متعارف با قیمت ۵۰ تا ۵۵ هزار تومان فروخته خواهد شد. اکنون برخی برندها که قبلا تنها بسته‌بندی‌های ۱۰ کیلویی داشتند، برنج را با بسته‌بندی یك‌کیلویی و دو کیلویی عرضه می‌کنند. به این دلیل که تقاضا برای برنج‌های ۱۰ کیلویی به‌شدت کاهش یافته و خرده‌فروشان از پذیرش آن خودداری می‌کنند. تعدادی از خرده‌فروشان مواد غذایی به خبرنگار ما گفته‌اند برخی خانوارها کارت یارانه خود را در اختیار فروشگاه قرار داده و برنج قسطی دریافت می‌کنند. برخی دیگر نیز سراغ چك‌های بانکی رفته‌اند که با توجه به قانون جدید چك، فروشگاه‌ها از پذیرش آن خودداری می‌کنند. حسنی، دبیر اتحادیه بنکداران گفته کمبودی در بازار درخصوص برنج ایرانی و خارجی وجود ندارد و این کالای اساسی به وفور در بازار موجود است، اما افزایش مزد کارگر از ۲۰۰ به ۷۰۰ هزار تومان رسیده که طبیعتا بر قیمت تمام‌شده تاثیر می‌گذارد. هزینه‌های دیگر از قبیل کود، سم و اقلام دیگر نیز به‌شدت افزایش یافته است.

در پی گرانی بی‌سابقه برنج برخی افراد با ارائه کارت یارانه اقدام به خرید قسطی این کالا از فروشگاه‌های سطح شهر می‌کنند

از عرضه اجباری تا گرانی

چندی پیش که روغن در بازار کم بود و برنج به‌وفور یافت می‌شد، عرضه‌کنندگان عمده مواد غذایی برای خرید محصول باید اجبارا در کنار حلب‌های ۵۰ کیلویی روغن، برنج هندی نیز دریافت می‌کردند. اما اکنون قیمت عرضه هر کیلوگرم برنج هندی در بنکداری‌ها بین ۲۰ تا ۲۳ هزار و ۵۰۰ تومان و قیمت عرضه هر کیلوگرم برنج پاکستانی نیز ۱۰۰۰ تا ۲۰۰۰ تومان بیشتر از قیمت برنج هندی است که با احتساب هزینه حمل و نقل و کارگر این اقلام بین ۷۰۰۰ تا ۹۰۰۰ تومان بالاتر از این ارقام به دست مصرف‌کننده نهایی می‌رسد. براساس قیمت‌های کف بازار، قیمت هر کیلوگرم شکر از ۱۵ فروردین امسال تاکنون ۹۰ درصد، قیمت روغن ۳۵ درصد، قیمت برنج ایرانی ۳۸ درصد، کره خوراکی ۳۰ درصد و خرما نیز ۳۰ درصد افزایش یافته است.

برنج‌های اختلاطی

اگر سری به بازار عرضه مواد غذایی بزنید، متوجه خواهید شد که برنج ایرانی با قیمت ۲۸ هزار تومان هم در بازار موجود است. اما به گفته فعالان این بازار برنج در شمال کیلویی ۳۰ هزار تومان فروخته می‌شود و چگونه در تهران با قیمت ۲۸ هزار تومان به فروش می‌رسد؟ در نتیجه باید توجه داشت برنج‌هایی با این قیمت قطعا اختلاطی است. جمیل علیزاده شایق هم این موضوع را تایید کرد و به خبرنگار ما گفت این اتفاق در میانه زنجیره می‌افتد و تولیدکنندگان و عرضه‌کنندگان مقصر نیستند، از این رو وزارت جهاد کشاورزی قطعا باید با ابزارهای نظارتی خود مقابل این سودجویی‌ها را بگیرد. وی همچنین گفته برخی افراد سودجو برنج‌های درجه پایین را خریداری کرده و در کیسه‌های برندهای معتبر می‌گذارند تا کالای‌شان بی‌چون و چرا فروش برود. از سوی دیگر علی اکبریان، نایب‌رئیس انجمن برنج ایران گفته قیمت هر کیلوگرم برنج ایرانی درجه یك در شمال کشور بین ۳۳ تا ۳۵ هزار تومان است و به دلیل بالا بودن قیمت برنج داخلی، خریداری نداریم و برنج روی دست کشاورزان و کارخانجات باقی مانده است. وی تاکید کرده به طور قطع نوسان نرخ دلار بر قیمت تمام‌شده همه کالاها حتی کالاهای تولید داخل اثرگذار است و این مشکل باید برطرف شود. البته برخی واردکنندگان ممنوعیت واردات در فصل برداشت و کاهش تولید برنج ایرانی را عامل گرانی می‌دانند، اما اکبریان می‌گوید ممنوعیت واردات برنج خارجی به دلیل حمایت از تولید داخلی، ارتباطی به افزایش نرخ برنج داخلی ندارد. بلکه همه این مسائل متاثر از نوسان نرخ ارز است.

برنج در صدر افزایش قیمت

تازه‌ترین گزارش مرکز آمار از متوسط قیمت اقلام خوراکی مردادماه نشان می‌دهد برنج ایرانی بیشترین تورم ماهانه را در بخش نان و غلات به خود اختصاص داده است. براساس این گزارش، برنج ایرانی در فاصله تیر تا مرداد ۳/۴ درصد رشد قیمت داشته و از متوسط قیمت ۳۷ هزار و ۳۶۰ تومان به ۳۸ هزار و ۶۴۰ تومان رسیده است اما آنچه در این گزارش بیش از تورم ماهانه قابل توجه است، رقمی است که برای تورم سالانه این کالا محاسبه شده، براساس گزارش مرکز آمار، قیمت برنج درجه یك ایرانی در فاصله مرداد پارسال تا مرداد امسال ۴۲/۹ درصد افزایش یافته و قیمت به‌طور میانگین از ۲۷ هزار تومان به ۳۸ هزار و ۶۰۰ تومان رسیده است. میانگین قیمت ۴۰ هزار تومان برای هر کیلو برنج ایرانی در شرایطی به روال عادی بازار تبدیل شده که متوسط قیمت برنج خارجی در مرداد امسال ۲۵ هزار و ۱۰۰ تومان بوده است. پیش از این، برنج خارجی به‌دلیل قیمت مناسب مورد استقبال بیش از شش دهك درآمدی جامعه بود، ولی جهش سه‌برابری قیمت آن در سال گذشته دسترسی به این جایگزین به‌صرفه را هم مشکل کرد. براساس آمار انجمن واردکنندگان برنج، سال گذشته ۸۵۰ هزار تن برنج وارد کشور شد که در مقایسه با آمار یك میلیون و ۲۰۰ هزار تنی سال‌های قبل کاهش زیادی داشت. واردکنندگان می‌گویند این موضوع نشان می‌دهد مصرف برنج خارجی در طول سال گذشته به نصف کاهش یافته است.

حواشی ساماندهی بازار برنج

دولت به منظور ساماندهی بازار برنج اقدام به عرضه برنج خارجی در بازار کرده و وزیر جهاد کشاورزی گفته برای تعدیل قیمت این روند ادامه خواهد داشت. عباس توکلی، رئیس انجمن وارد کنندگان برنج گفته عرضه ۱۰۰ هزار تن برنج ذخیره احتیاط کشور برای تعدیل قیمت برنج در بازار در زمان دوره ممنوعیت فصلی واردات برنج نه‌تنها به تحقق این هدف کمك نمی‌کند، بلکه تبعات منفی آن آسیب‌های بیشتری به دنبال دارد. رئیس انجمن واردکنندگان برنج ایران معتقد است باید توجه داشته باشیم در شرایط کنونی ۱۰۰ هزار تن برنج مصرف دو تا سه هفته کشور است و در چنین شرایطی که قیمت واردات براساس نرخ ارز تخصیصی تعیین می‌شود، شوك قیمتی موقت و محدود، جز تخریب بیشتر بازار، چه دستاوردی به دنبال دارد. وی با اشاره به این‌که ممنوعیت فصلی واردات به دلیل حمایت از تولید داخلی برنج اعمال شده است؛ مطرح کرد: اگر مقرر شده با هدف حمایت از مصرف‌کننده وتعدیل قیمت‌ها در بازار، در زمان برداشت محصول و ممنوعیت واردات، شرکت بازرگانی داخلی برنج خارجی وارد بازار کرده و متعاقبا اقدام به واردات کند؛ می‌توان از طرق دیگر که آثار منفی برای کشور نداشته باشد، این مشکل را حل کرد. یکی از این اقدامات کاهش زمان دوره ممنوعیت فصلی واردات از چهار ماه به دو ماه است. در حال حاضر تفاوت قیمت برنج‌های وارداتی با برنج پرمحصول داخلی ۴۰۰۰ تا ۵۰۰۰ تومان است که با عرضه برنج‌های شرکت بازرگانی دولتی با قیمت ۱۸ هزار تومان، فاصله معناداری میان قیمت برنج‌های داخلی و برنج‌های وارداتی عرضه‌شده، به وجود آمده و تقاضا برای این نوع برنج را کاهش داده که نتیجه آن، تشدید رکود بازار برنج داخلی است. براساس قانون، کشت برنج تنها در سه استان شمالی امکان‌پذیر است و به دلیل کمبود آب، استان‌های دیگر اجازه کشت برنج ندارند. اکنون برخی کارشناسان معتقدند یکی از دلایل گرانی برنج، کاهش کشت برنج در استان‌هایی است که قبلا برنج تولید می‌کردند و اکنون محروم شده‌اند. استان‌هایی مانند فارس، اصفهان و خوزستان که با کم‌آبی شدید دست و پنجه نرم می‌کنند و خشکسالی آسیب زیادی به کشاورزی این منطقه زده است.

یادداشت

جزئیاتی از وعده ساخت یک‌میلیون مسکن

دکتر مسعود عبدی
فعال و کارشناس حوزه ساخت‌وساز

تولید سالانه مسکن از حدود ۷۷۰ هزار واحد در سال ۱۳۹۲ به متوسط سالانه حدود ۴۰۰ هزار واحد از سال ۱۳۹۳ تاکنون رسیده و قیمت مسکن در هشت سال اخیر بیش از هفت‌برابر شده و ایران را در جایگاه هفتمین کشور دنیا در شاخص نسبت متوسط بهای مسکن به متوسط درآمد خانوار قرار داده‌است. همچنین تهران سومین شهر جهان در مقایسه با سایر شهرهای دنیا در این شاخص است. این آمار نشان می‌دهد مسکن تبدیل به کالایی بسیار گران‌قیمت برای خانوارهای ایرانی شده‌است. دولت سیزدهم وعده داده به منظور ساماندهی بازار مسکن، سالانه یک‌میلیون واحد مسکونی و در چهار سال ۴میلیون واحد ساخته خواهد شد. با این تفاسیر اگر ساخت مسکن ۷۵ متری مدنظر باشد، سالانه ۷۵میلیون مترمربع باید ساخت‌وساز صورت گیرد. هزینه ساخت یک واحد استاندارد هم اکنون در تهران و شهرهای بزرگ به مبلغی بالغ بر متری هفت‌میلیون تومان رسیده و مبلغ ۲/۷میلیون تومان برای ساخت طرح اقدام ملی مسکن به همین دلیل مورد استقبال سازندگان قرار نگرفت. حتی اگر هزینه ساخت هر متر مسکن را پنج‌میلیون تومان در نظر بگیریم ۳۷۵ هزار میلیارد تومان فقط هزینه ساخت خواهد شد. حال اگر قیمت هر بشکه نفت ۷۰ دلار باشد و با نرخ ۲۰ هزار تومان تبدیل به ریال شود، میزان ۲۶۷ میلیون بشکه در سال یعنی درآمد حاصل از فروش نزدیک به یک میلیون بشکه نفت در روز باید کنار گذاشته شود تا فقط هزینه ساخت یک‌میلیون مسکن را فراهم کند. البته باید هزینه زیرساخت‌ها اعم از آب، برق، گاز و... را نیز افزود و در نظر داشت با وجود رشد تورم میزان سرمایه لازم برای ساخت‌وساز نیز روزبه‌روز افزایش می‌یابد؛ بنابراین به‌رغم این‌که ساخت مسکن ضروری است باید برای شیوه تأمین منابع مالی آن فکری اساسی کرد. لازم است استفاده از خط اعتباری (پول پایه یا پول پرقدرت) به حداقل برسد و در صورت استفاده، ضریب فزاینده پولی حتما کنترل شود. تا حد امکان باید از منابع موجود بانکی، بازار بدهی، بازار سهام و ابزارهای دیگر مالی استفاده شود. هر ۵۷ مترمربع مسکن یک موقعیت شغلی مستقیم و ۲۴ موقعیت شغلی غیرمستقیم در دوره ساخت ایجاد می‌کند. یعنی تنها ۱/۳میلیون موقعیت شغلی جدید در طول دوره ساخت ایجاد می‌شود. در سال ۱۳۹۹ تعداد بیکاران قطعی کشور حدود ۲/۵میلیون نفر بوده و ساخت یک میلیون مسکن می‌تواند بخش قابل‌توجهی از معضل بیکاری را برطرف کند پس ساخت‌وساز مسکن علاوه بر این‌که نیاز ضروری کشور است، پیشران اقتصاد نیز محسوب می‌شود. با این حال یکی از نقاط مغفول در برنامه پیشنهادی توجه کافی نداشتن به بازار مصالح‌ساختمانی است و مادامی که این مساله مورد توجه قرار نگیرد، بخش مسکن نمی‌تواند رونق لازم را پیدا کند. در سال‌های اخیر تولید مصالح به خصوص سیمان و فولاد به عنوان مصالح اصلی و پرهزینه مسکن برای تولید سالانه حداکثر ۴۰۰ هزار واحد مسکونی برنامه‌ریزی شده‌بود یعنی تولید مصالح باید دست‌کم سه‌برابر شود.

با توجه به وضعیت کمبود برق و به‌ویژه آب در خوزستان و اصفهان که محل استقرار صنایع بزرگ فولادی هستند، چطور می‌توان ظرفیت تولید را سه‌برابر کرد؟ این موضوع نشان می‌دهد هماهنگی سایر وزارتخانه‌ها از جمله دو وزارت نیرو و صمت برای تأمین انرژی و مصالح کاملا ضروری است و در غیر این صورت تورم و جهش قیمت بزرگی در مصالح ساختمانی سپس در مسکن اتفاق می‌افتد.

یکی از وظایف مهم دولت‌ها تأمین زیرساخت است. مادامی که زیرساخت‌های مختلف مثل برق، آب، گاز، اینترنت، راه، حمل‌ونقل و... تأمین نشده نه دولت و نه بخش خصوصی نمی‌توانند تولید کالا و خدمات داشته‌باشند. برخی پروژه‌های مسکن‌مهر بدون داشتن سیستم آبرسانی درست، برق، آموزش و بهداشت تحویل مردم شد. نباید از اقشار ضعیف‌تر جامعه که با تمسک به طرح‌های اینچنینی خانه‌دار می‌شوند توقع ساخت مدرسه، پارک و... داشت. امید است وزیر جدید به کمک نخبگان و فعالان بازار مسکن بتواند مشکلات مردم عزیز و سربلند ایران را به بهترین نحو برطرف و موجبات سربلندی میهن اسلامی را فراهم کند.